

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/456/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2511216863
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2511216863.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlatice Javorovej a sudcov JUDr. Gabriely Briškovej a Mgr. Jozefa Mačaja vo veci žalobkyne: EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpenej splnomocnenkyňou: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 36 613 843, proti žalovanému: J. K., nar. XX. Z. XXXX, bytom K., A. Y. XXXX/XX, o 4.181,56 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Piešťany z 11. novembra 2014 č. k. 7C/41/2012-58 takto

rozhodol:

Odvolačí súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I. zamietol žalobu (o zaplatenie sumy 4.181,56 eur, úroku z omeškania vo výške 14,25% ročne zo sumy 4.047,55 eur od 1. marca 2008 do zaplatenia) a II. žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ustanovením § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 2, § 100 ods. 1 až 3, § 101 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), § 4 ods. 1 a 2 ZoSÚ (zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona SNR č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom k 4.10.2005), § 5b ZoOS (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov). Vecne ho zdôvodnil tak, že predmetom konania bol nárok žalobkyne vyplývajúci zo zmluvy o spotrebnom úvere uzavretej medzi právnu predchodkyňou žalobkyne (Ludová banka, a.s., Bratislava, Vysoká 9) a žalovaným dňa 4. októbra 2005, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 150.000 Sk, t. j. 4.979,09 eur. Predmetná zmluva, vrátane všeobecných obchodných podmienok má charakter spotrebiteľskej zmluvy, a to zmluvy formulárovej, ktorej obsah je veriteľom vopred pripravený a žalovaný ako spotrebiteľ jej obsah pred podpisom zmluvy podstatným spôsobom nemohol ovplyvniť. Nejedná sa preto o individuálne dojednané zmluvné ustanovenia podľa § 53 ods. 2 O. z.. Aj s prihliadnutím na charakter zmluvných strán a to dodávateľa (právna predchodkyňa žalobkyne konala v rámci svojej podnikateľskej činnosti) a spotrebiteľa (žalovaný nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej či inej podnikateľskej činnosti), bol daný dôvod na aplikáciu ustanovení O. z.. Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa za preukázané, že predmetný dlh sa stal splatným najneskôr 12. februára 2008, kedy došlo k vyhláseniu (v poradí druhom) mimoriadnej splatnosti pohľadávky. Aplikujúc ustanovenie § 5b ZoOS z úradnej povinnosti potom prihliadal na nemožnosť úspešného uplatnenia práva žalobkyne, z dôvodu premlčania jej nároku zo spotrebiteľskej zmluvy, pretože žaloba bola podaná na súd prvého stupňa až 23. decembra 2011, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Vzhľadom na procesný charakter ustanovenia § 5b (zavedený novelou z. č. 102/2004 Z. z.), bol súd prvého stupňa povinný aplikovať predmetné ustanovenie aj na rozhodovanie o nárokoch z právnych vzťahov vzniknutých pred účinnosťou uvedenej

novely. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), v zmysle ktorého žalovanému ako úspešnému účastníkovi konania vznikol nárok na náhradu trov konania. Z dôvodu neuplatnenia si náhrady trov konania, žalovanému táto náhrada trov nebola priznaná.

Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podala včas odvolanie žalobkyňa navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe, alternatívne navrhla jeho zrušenie a vrátenie vecí súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vytkla súdu prvého stupňa nesprávne právne posúdenie veci a nedostatočné zistenie skutkového stavu. Dôvodila tým, že aplikáciou ustanovenia § 5b ZoOS dochádza k značnému narušeniu princípov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 a 2 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien Ústavy Slovenskej republiky, ďalej len „Ústava SR“,), k porušeniu zákazu diskriminácie podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR a čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, k porušeniu ochrany pred svojvoľným zásahom štátnej moci zakotvenej v čl. 13 ods. 4 Ústavy SR, k narušeniu práva na majetok a ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.), k porušeniu práva na prístup k nezávislému a nestrannému súdu podľa čl. 46 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako i k porušeniu zásady rovnosti účastníkov súdneho konania garantovanej čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd. Právna úprava platná do 30. apríla 2014 umožňovala prihliadať na uplynutie premlčacej doby len v prípade vznesenia námietky premlčania v rámci obrany spotrebiteľa. Aplikáciou ustanovenia § 5b ZoOS na prebiehajúce súdne konania, v zmysle ktorého je súd povinný ex offio prihliadať na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania, a to bez stanovenia jasných pravidiel obsiahnutých v prechodných ustanoveniach, došlo k zotretiu princípu právnej istoty, ako aj predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci (a tým aj k závažnému zásahu do majetkových práv veriteľa). Zákonodarca v dotknutom ustanovení uložil súdom vyhľadávať dôvody, pre ktoré by mohli nárok veriteľa zamietnuť, čím legalizoval postavenie súdu ako advokáta dlžníka. Porušil tým Ústavou SR a medzinárodnými zmluvami garantované právo prístupu k nestrannému súdu a tiež zásadu rovnosti účastníkov konania i nestrannosti súdu, ktorá sa v civilnom procese prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach súd rozhoduje. Žalobkyňa sa v plnej miere stotožnila s názorom sudcu Ústavného súdu SR, že zákonodarca a súdy v oblasti ochrany spotrebiteľa zašli tak ďaleko, až sa dotýkajú samej podstaty a primeranosti práva, pričom ide o prístup absolútne nevýchovný, paternalistický, rozporný so zásadou rovnosti a zásadou, podľa ktorej právo patrí bdelym. Uvedené zásady by mali platiť aj pre privilegovaného spotrebiteľa (ktorý je neprípustne zvýhodňovaný v porovnaní s veriteľom, ktorému reálne hrozí riziko nevykonalosti ani len elementárneho nároku bez príslušenstva). Priamym aplikovaním ustanovenia § 5b ZoOS došlo tiež k porušeniu zásady vyjadrenej čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, podľa ktorej výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, musí byť v súlade s ústavou. Žalobkyňa poukázala na dátum začatia konania podaním žaloby 23. decembra 2011, pričom predmetné ustanovenie nadobudlo účinnosť až 1. mája 2014. Preto z dôvodu prieťahov v konaní, spôsobených žalobkyňou nekonaním súdu, jej vznikla škoda. Predmetná úverová zmluva bola uzavretá 4. októbra 2005, v dôsledku čoho sa nespravujú nároky z nej vzniknuté novelizovaným ustanovením § 52 ods. 1 O. z., účinným od 1. januára 2008 (ustanovenia § 52 až 54 O. z. sa do 31. decembra 2007 vzťahovali len na kúpnu zmluvu o dielo a na iné zmluvy upravené v 8. časti O. z., ako i na zmluvu podľa § 55 O. z.). Práve vzťahy zo zmluvy o úvere uzavretej pred 1. januárom 2008 sa preto spravujú ustanoveniami Obch. z. (Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) bez ohľadu na povahu účastníkov. Na daný prípad bol tak daný dôvod aplikovať ustanovenia o premlčacej dobe podľa Obch. z., pretože ide o absolútny obchodnozväzkový vzťah, napriek tomu, že jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ. Žalobkyňa poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo 3/2011 z 28. apríla 2011 (podľa ktorého záväzkové vzťahy vzniknuté zo zmluvy o úvere, sa bez ohľadu na povahu účastníkov spravujú záväzkovou časťou Obch. z.). Obdobný právny názor odznel aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo 4/2012 z 27. marca 2013, podľa ktorého hlavným záväzkovým vzťahom, z ktorého žalobca vyvodzuje nárok, je zmluva o úvere spravujúca sa ustanoveniami Obch. z., preto právny vzťah medzi žalobcom a ručiteľom a žalovaným ako dlžníkom bolo potrebné posúdiť podľa príslušných ustanovení Obch. z., následne aj otázku premlčania žalobcom uplatneného nároku. Nesúhlas s právnym posúdením vecí súdom prvého stupňa žalobkyňa vyjadrila aj citovaním niektorých častí odôvodnenia rozhodnutí krajských súdov (v Banskej Bystrici, v Trnave a v Prešove), podľa záverov ktorých premlčanie aj

v prípade spotrebiteľských zmlúv, majúcich formu absolútneho obchodu, sa spravuje výlučne Obch. z.. Podľa komentára k § 52 O. z. je tiež dôležité posúdiť, či ide o zmluvu občianskoprávnou alebo obchodnoprávnou, pretože v mnohých prípadoch bude potrebné aplikovať všeobecnú úpravu týchto kódexov, napr. úpravu o premlčaní.

Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania žalobkyne (§ 212 ods. 1 O. s. p.) v spojení so závislým výrokom o trovách konania (§ 212 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p.. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvého stupňa a vzhľadom na potrebu vysporiadať sa s tvrdeniami žalobkyne v odvolaní, odvolací súd dopĺňa ďalšie dôvody.

Súd prvého stupňa správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovaným ako spotrebiteľskú zmluvu, keďže táto spĺňa definičné znaky označujúce jej subjekty a to spotrebiteľa (osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) a dodávateľa (ktorý je osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti), aj podľa právneho poriadku platného v čase jej uzavretia (§ 52 ods. 2, 3 O. z. v znení účinnom do 31.12.2007). Podľa ZoSU (§ 2 ods. 1 písm. a/) má tiež charakter spotrebiteľského úveru dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Tento právny vzťah možno podriaďiť aj pod režim ustanovení zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších zmien a doplnení (platného v čase uzavretia zmluvy), keďže v zmysle jeho ustanovenia § 23a ods. 1 sú spotrebiteľskými zmluvami aj zmluvy uzavreté podľa Obch. z. (okrem zmlúv podľa O. z. i všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje).

Zákonodarca novelou ZoOS (zákonom č. 102/2014 Z. z.) podstatným spôsobom modifikoval nazeranie na postavenie slabšej strany v právnych vzťahoch, tak vo sfére hmotnoprávnej, ako i procesnoprávnej. Celkový trend v legislatíve nasleduje modifikované vnímanie tradičného ústavného princípu rovnosti subjektov v právnych vzťahoch. Nepochybne ide o legislatívne vyjadrenie princípu ochrany slabšej strany a to spotrebiteľa v právnych vzťahoch. Komplexné nastavenie spoločenských procesov v oblasti ochrany spotrebiteľa po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie smeruje k maximalizácii ochrany spotrebiteľa ako slabšej strany v právnych vzťahoch. Ustanovenie § 5b ZoOS normuje predovšetkým procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy a preto má charakter procesnoprávny. Hoci samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, procesná povaha ustanovenia § 5b ZoOS vyplýva z jeho samotného znenia. Keďže ide o procesné ustanovenie, v prípade absencie prechodného ustanovenia (ktoré by účinky dotknutého ustanovenia posúvalo na veci napadnuté po účinnosti predmetnej právnej úpravy) platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Preto ak v čase rozhodovania súdu v danej veci bolo účinné ustanovenie § 5b ZoOS, súd prvého stupňa bol povinný ho aplikovať, i keď sa súdne konanie začalo skôr (t. j. pred účinnosťou novely ZoOS), ide o tzv. režim okamžitej aplikability, ktorý sa uplatňuje pri procesných predpisoch (procesná norma bez ohľadu na mieru legislatívneho vyjadrenia tohto pravidla, pôsobí odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti na všetky živé spory prebiehajúce na súdoch).

Ak teda platí, že právna norma § 5b ZoOS má procesný charakter a zákonodarca nestanovil osobitný právny režim intertemporality (prechodného obdobia), má súd prihliadať na premlčanie práva ex offo vo všetkých, aj pred nadobudnutím účinnosti tohto ustanovenia začatých konaniach podliehajúcich hypotéze tejto právnej normy. Pri absencii konkrétneho intertemporálneho pravidla sa musí vychádzať zo zásad ústavnokonformného výkladu. Kto márne nechá uplynúť premlčaciu lehotu, ktorej dĺžka ani režim sa nijako novou úpravou nemenili, jeho právo sa už o zložku právneho nároku oslabilo, hoci podmienene (úplne až účinným dokonaním premlčania v súdnom konaní). Podstatné ale je, že žiadne právo týmto za účinnosti starej právnej úpravy veriteľ nenadobudol a nebola tak porušená jeho dôvera v

právo, pretože musel počítať s tým, že svoje právo stratí a to výlučne v dôsledku svojej nedbanlivosti. Za legitímne očakávania nemožno považovať „spol'ahnutie sa“ na „právnu slabosť“ protistrany (konkrétne spotrebiteľa), v dôsledku ktorej by sa námietka premlčania neuplatnila (uvedené odznelo už v odbornom článku Doc. JUDr. S. I., PhD.). Ak veriteľ nechá márne lehotu uplynúť, nemôže legitímne očakávať prakticky nič, pretože jeho právo na súdnu ochranu stratilo vlastnosť žalovateľnosti.

S poukazom na uvedené odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobkyne poukazujúcou na porušenie ústavných princípov a zásad, ako i článkov Listiny základných práv a slobôd, tiež Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s tým, že došlo k ich legálnemu obmedzeniu, vyrovnávaním postavenia slabšej strany v právnych vzťahoch, tak vo sfére hmotnoprávnej, ako i procesnoprávnej. Princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ (právo patrí bdelym) v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Uvedené opakovane skonštatoval aj Najvyšší súd SR (uznesenie zo 16. januára 2013 sp. zn. 6 M Cdo/9/2012, uznesenie z 21. marca 2012 sp. zn. 6 Cdo/1/2012, uznesenie sp. zn. 5 Cdo/61/2012). Zásada, podľa ktorej právo patrí bdelym, musela tak ustúpiť princípom ochrany spotrebiteľa ako slabšej strany.

Úprava spotrebiteľskej zmluvy potom tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Na ochranu spotrebiteľa boli prijaté viaceré osobitné právne normy a za týmto účelom sa viackrát novelizoval O. z. (ktorým bola dopĺňaná definícia spotrebiteľskej zmluvy), ako aj ZoOS. Na úrovni komunitárneho práva bolo prijatých pomerne veľa smerníc a nariadení, ktoré sa týkajú problematiky ochrany spotrebiteľa. Ak by sa úprava obsiahnutá v smerniciach prevzala do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne, napr. zúžene, mohol by sa dotknutý subjekt (spotrebiteľ) domáhať ochrany svojich práv na Súdnom dvore Európskej únie a žiadať o posúdenie nesúladu národnej úpravy s príslušnou smernicou. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. v rozhodnutí C-106/89 Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA., C-334/92 Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial alebo C-91/92 Paola Faccini Dori a Recrep SRL) dovodila povinnosť vykladať vo svetle komunitárnych noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (smernicu), ale tiež národné právo ako celok, pričom vnútroštátny súd je povolaný k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc (tzv. nepriamy účinok smerníc). Vzhľadom na nadradenosť komunitárneho práva ako rozhodujúceho faktora pri naplnení cieľa smerníc (predovšetkým čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách chrániaci situáciu znevýhodneného postavenia spotrebiteľa a smerujúci k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou), bolo potrebné pri výklade definície nachádzajúcej sa v ustanovení § 52 O. z. a ustanoveniach ZoOS (v znení platnom a účinnom v čase uzatvorenia predmetných zmlúv) vychádzať z rozšíreného výkladu definície spotrebiteľskej zmluvy, ktorej charakteristickým znakom je, že sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje, t. j. kvalifikovať ako spotrebiteľskú zmluvu každú zmluvu, bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Bolo preto povinnosťou súdu prvého stupňa reflektovať obsah a účel európskej ochrany spotrebiteľa, obsiahnutý v príslušných smerniciach, aj definičné znaky spotrebiteľskej zmluvy, keďže žalobkyňa sa domáha svojho nároku voči žalovanému, ktorý je spotrebiteľom.

Z uvedeného potom možno vyvodiť záver, že prípadná nedôslednosť pôvodnej právnej úpravy O. z. (účinnnej do 31.12.2007) nemôže mať za následok nemožnosť spotrebiteľa (vo vzťahu k uplatňovaným nárokom voči nemu zo zmlúv uzavretých do 31.12.2007), reálne sa domáčať práv priznaných normami na ochranu spotrebiteľa (§ 52 - § 54 O. z.). Až novelizované znenie ustanovenia § 52 ods. 1 predstavuje správne transponovanú definíciu spotrebiteľskej zmluvy (ktorou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom).

Obdobný uvedenému je prípad novelizácie ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia O. z., ktoré už normatívne vyriešilo prednostnú aplikáciu O. z. pred ustanoveniami Obch. z. (na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ). Podľa záverov rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo 12/2014 z 21. apríla 2015 novelizované znenie ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia O. z. (účinné od 1. mája 2014) sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Je potrebné zdôrazniť, že súdna prax vyšších súdov, zohľadňujúca nadradenosť komunitárneho práva, ako rozhodujúceho súboru právnych noriem pri výklade národného práva v súvislosti s konaním, v ktorom sa uplatňuje právo proti spotrebiteľovi, ustálila aj do uvedenej doby prednostnú aplikáciu ustanovení O. z. (napr.

rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/218/2012, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/126/2012, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/716/2014). Námiетка žalobkyne o nutnosti favorizovať Obch. z. neobstojí, pretože všetky režimy a opatrenia určené na ochranu spotrebiteľa platia bez ohľadu na typ štandardnej formulárovej zmluvy, a teda platili a platia aj vo vzťahu k úverom ako tzv. obchodnoprávnym vzťahom (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/95/2010 z 27. januára 2011).

Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnený nárok je plnením zo spotrebiteľskej zmluvy (konkrétne zmluvy o spotrebiteľskom úvere, v ktorej jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ), bolo potrebné na daný prípad aplikovať občianskoprávnu úpravu premlčania, ktorá vzhľadom na dĺžku premlčacej doby, je pre žalovaného ako spotrebiteľa priaznivejšia (v porovnaní so štvorročnou premlčacou lehotou podľa Obch. z.). Nič na tom nemení skutočnosť, že samotný zmluvný vzťah založený medzi pôvodným veriteľom a žalovaným je tzv. absolútnym obchodno-záväzkovým vzťahom, ktorý sa riadi režimom Obch. z. bez ohľadu na povahu zmluvných strán. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným zmluvným typom, ale ide o osobitný druh zmluvy, ktorý môže byť prítomný tak v občianskoprávných ako aj obchodnoprávných vzťahoch. Nemožno opomenúť ani ustanovenie § 54 ods. 1 O. z. podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ si nemôže zhoršiť svoje zmluvné postavenie, a preto je v legitímnom očakávaní použitia pre neho priaznivejšej právnej úpravy (uvedené už odznelo v rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 5Co/716/2014-63, zo 16. decembra 2014). Pravidlo prednostnej aplikácie ustanovení O. z., ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie, bolo odobrené aj Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktorý v uznesení sp. zn. I. ÚS 402/2013-10 z 19. júna 2013 konštatoval, že prednostným uplatnením O. z. na prospech spotrebiteľa na úver ako absolútny obchod upravený v Obch. z. nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa.

Odvolací súd sa stotožnil s aplikáciou ustanovenia § 5b ZoOS na súdenú vec, zakotvujúceho povinnosť súdu v každom konaní preskúmať, či nárok uplatňovaný proti spotrebiteľovi nie je premlčaný (prípadne či nie je daná iná zákonná prekážka, ktorá by neumožňovala nárok po práve priznať). Súd prvého stupňa správne kvalifikoval nárok uplatnený žalobkyňou ako premlčaný, aplikujúc hmotnoprávne ustanovenie o všeobecnej trojročnej premlčacej lehote, keď uplatňovaný dlh bol splatný dňom 12. februára 2008 (v dôsledku vyhlásenia mimoriadnej splatnosti pohľadávok zo 6. februára 2008 právnu predchodkyňou žalobkyne, vzhľadom na žalobkyňou predložený listinný dôkaz). Premlčacia doba začala plynúť nasledujúcim dňom 13. februára 2008 a uplynula 14. februára 2011, keďže podľa § 122 ods. 3 O. z. ak posledný deň lehoty prípadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň). Pokiaľ bola žaloba podaná na súde 23. decembra 2011 správne súd prvého stupňa konštatoval, že bola podaná po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej doby podľa občianskeho práva a žalobu preto zamietol. Žalobkyňa iný dátum splatnosti uplatňovaného dlhu ani netvrdila (v prípade akceptovania skoršieho vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, na základe listiny z 21. januára 2008 vyhotovenej právnu predchodkyňou žalobkyne, došlo by k premlčaniu práva žalobkyne ešte skôr, pričom uvedená listina navyše stanovovala splatnosť celého dlhu v deň jej vyhotovenia, bez dostania sa do dispozičnej sféry spotrebiteľa), domáhajúc sa úrokov z omeškania od postúpenia pohľadávky (ktorá skutočnosť nebola vo vzťahu k nastalej splatnosti dlhu právne významná), avšak aj v prípade splatnosti dlhu v marci 2008, by premlčacia doba uplynula pred podaním žaloby.

S poukazom na vyššie uvedené závery, sa odvolací súd nemohol stotožniť s odvolacími námietkami žalobkyne, poukazujúcimi na prednostnú aplikáciu ustanovení Obch. z. aj v prípade spotrebiteľskej zmluvy, a s tým spojenú rozhodovaciu činnosť označených súdov. Podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky nie je daná viazanosť právnym názorom vysloveným skorším rozhodnutím súdu rovnakého stupňa, pričom všeobecne záväzný charakter nemajú ani judikáty. V zmysle záverov ústavnoprávnej judikatúry však Ústavný súd SR akceptuje práve teleologický výklad právnej normy, ako aj interpretačný postup všeobecných súdov, ktorý je spôsobilý v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zisťovaní jej obsahu, účelu a zmyslu (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 650/2013). Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie je daná tiež povinnosť eurokonformného výkladu národného práva, so zachovávaním nepriameho účinku jednotlivých smerníc (pri naplnení cieľov vysokej ochrany spotrebiteľa garantovaných komunitárnym právom). Aplikáciu občianskoprávnej úpravy v otázke premlčania v spotrebiteľských zmluvách potvrdila vyššie uvedená rozhodovacia prax súdov, pričom rozhodnutia vyšších súdov označených žalobkyňou v odvolaní (v citovaných častiach) nezohľadňujú nadradenosť komunitárneho práva, primárne ako

aj sekundárne pramene práva Európskej únie, vrátane rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie, smerujúce k náležitému vyvažovaniu postavenia spotrebiteľa ako slabšej strany v hmotnoprávných a procesnoprávných vzťahoch (v dôsledku len iluzórnej slobody spotrebiteľa pri uzatváraní zmluvy s dodávateľom a s tým spojenej nerovnováhy zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa). Preto vo svetle eurokonformného výkladu dotknutých právnych noriem nebolo možné sa s nimi (v danom prípade) stotožniť. Uvedené sa vzťahuje aj na žalobkyňou citovaných odbornú literatúru.

Dôvera spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa predpokladá, aby v prípade jej narušenia súd nahradil zdanlivú (formálnu) rovnováhu faktickou. Zahŕňa tiež povinnosť súdu ex offio (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na neprijateľné podmienky v zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah, vrátane výberu zmluvného typu (rozsudky SD EÚ C-240/98 až C 244/98 Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). V kontexte uvedeného bolo potrebné riešiť aj dualizmus právnej úpravy dotknutých inštitútov podľa O. z. a Obch. z.. Najvyšší súd Slovenskej republiky v posudzovanej kauze v konaní sp. zn. 6M Cdo/4/2012 (na ktoré poukazovala žalobkyňa v odvolaní) ani nevyslovil právny názor týkajúci sa favorizácie ustanovení O. z. alebo Obch. z. v prípade spotrebiteľskej zmluvy.

Odvolací súd preto podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. Týkalo sa to aj rozhodnutia o trovách konania úspešného žalovaného. Súd prvého stupňa dôvodne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p., na základe ktorého vzniklo žalovanému právo na náhradu trov konania, avšak vzhľadom k tomu, že žalovaný si náhradu trov konania neuplatnil a zo spisu vznik trov konania tohto účastníka nevyplýval, dôvodne žalovanému náhrada trov prvostupňového konania nebola priznaná.

Obdobne aj v odvolacom konaní bol žalovaný úspešný a podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. mu vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania. Ani tu však žalovaný nepodal návrh na priznanie náhrady trov odvolacieho konania a zo spisu vznik trov konania tohto účastníka nevyplýval, preto žalovanému náhrada trov odvolacieho konania nebola priznaná.

Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.